

Grönbok om socialt integrerande tillväxt och hållbar utveckling

Utrikesdepartementet

2010-12-13

Dokumentbeteckning

KOM (2010) 629

Grönbok EU:s utvecklingspolitik till stöd för en socialt integrerande tillväxt och en hållbar utveckling Att göra EU:s utvecklingspolitik effektivare

Sammanfattning

Kommissionen har lagt fram en grönbok om socialt integrerande tillväxt och hållbar utveckling i vilken man framhåller att dessa två faktorer är avgörande för att möta nya utmaningar i utvecklingspolitiken och uppfylla millennieutvecklingsmålen. Därtill krävs långsiktiga finansiella åtaganden och ett effektivt bistånd. Det konstateras att bistånd ensamt inte är nog för att bekämpa fattigdom. Bistånd bör ses i ett samstämmighetsperspektiv, kopplat till andra frågor och som en katalysator för socialt integrerande tillväxt och hållbar utveckling. Regeringen välkomnar grönboken. Samråd kring grönbokens frågeställningar äger rum fram till den 17 januari 2011.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionens grönbok presenteras mot bakgrund av de fortsatta ansträngningarna att uppnå millennieutvecklingsmålen (Millennium Development Goals, MDG) och det högnivåmöte på detta tema som hölls i FN:s generalförsamling i New York den 20-22 september 2010. Det konstateras att viktiga framsteg gjorts för att uppfylla MDG, men att framstegen varierar mellan länder, regioner och mål. Mer behöver göras för att stödja utvecklingsländernas egna ansträngningar att uppnå målen. Tillväxten i många delar av världen har varit stark, men den globala ekonomiska krisen har medfört stora svårigheter. I många av de minst

utvecklade länderna är motståndskraften mot den ekonomiska krisen mycket bräcklig.

2010/11:FPM42

EU och dess medlemsstater framhålls som en viktig aktör för att bidra till uppnåendet av MDG. EU och dess medlemsstater är t.ex. världens volymmässigt största biståndsgivare. Lissabonfördraget från 2009 har gjort utveckling till ett av huvudmålen för EU. EU:s relation med utvecklingsländer har gått från relationen givare-mottagare till partnerskap. Grönboken innehåller därtill ett antal frågeställningar som kommissionen önskar inhämta synpunkter på från en rad intressenter.

1.2 Förslagens innehåll

Syftet med grönboken är att inleda en debatt om hur EU bäst kan bidra till att skapa nya möjligheter som kan minska fattigdomen och främja utvecklingsländernas ansträngningar att accelerera uppfyllandet av MDG. Ett centralt tema i grönboken är att ökade biståndsnivåer måste kombineras med förbättrad effektivitet och en bättre politik för samstämmighet för utveckling. EU bör härigenom kunna bidra ytterligare till att skapa nya fattigdomsreducerande möjligheter. Detta föreslås ske genom främjande av ekonomisk tillväxt, som måste vara socialt integrerande för att effektivt bidra till reducerande av fattigdomen. Ytterligare ökade biståndsvolymer, ökad effektivitet, gemensamma strategier och moderniserade finansieringsinstrument presenteras som viktiga aspekter av EU:s styrka som biståndsaktör. Vikten av att aktivt lyfta fram biståndets relevans för EU:s medborgare understryks också. Nya innovativa sätt att bekämpa fattigdom måste hittas. Grönboken är uppbyggd kring fyra huvudmål som EU och dess medlemsstater ska samverka om:

En effektiv utvecklingspolitik som uppnår resultat ("high impact development policy")

Främja ökad och mer socialt integrerad tillväxt i utvecklingsländerna;

Skapa en hållbar utveckling som främjar fattigdomsminskning;

Uppnå varaktiga resultat på områdena jordbruk och livsmedelstrygghet.

Kommissionen anger vidare att reflektion är nödvändig om hur EU:s bistånd inom olika områden bättre kan främja tillväxt för fattigdomsbekämpning. Bistånd bör ses som en katalysator för utvecklingsländernas förmåga att generera integrerande tillväxt samt bidra till företags- och investeringsvänliga klimat i partnerländerna. Kapacitetsbyggande, innovation och entreprenörskap nämns som viktiga aspekter. Stöd bör även ges till aktiv arbetsmarknadspolitik och effektiva välfärdssystem. Även god samhällsstyrning, transparens, ansvarighet, delaktighet och det civila samhällets roll lyfts fram.

I grönbokens kärna återfinns också ett samstämmighetsperspektiv där utvecklingsfrågor kopplas till bl.a. ekonomisk tillväxt, klimatförändringar, god samhällsstyrning, migration och säkerhet. Vikten av samstämmighet mellan EU:s utvecklingspolitik, handelspolitik och övriga yttre åtgärder

betonas, inte minst i förhållande till EU:s nya utrikestjänst. Även biståndssamordning inom EU lyfts fram men det konstateras att framstegen är begränsade. Kommissionen har i uppdrag att till år 2011 utarbeta förslag på en gradvis harmonisering av EU:s och medlemsstaternas programmeringscykler på landnivå. Referenser görs även till kommissionens grönbok om budgetstöd (KOM(2010) 586 slutlig).

Vad gäller hållbar utveckling konstateras att klimatförändringarna är en av de största utmaningarna som påverkar utvecklingsländerna. EU:s åtagande om klimatfinansiering från klimatkonferensen i Köpenhamn 2009 nämns som ett exempel på att en integrering av klimatfrågorna i utvecklingspolitiken har ekonomiska konsekvenser. Hållbar utveckling måste vara i centrum för utvecklingsinsatserna, och det konstateras att utveckling baserad på hållbar ekonomi kan ge utvecklingsländerna många möjligheter. Ytterligare ett fokusområde är energi, som framhålls som viktigt för att hjälpa människor att ta sig ur sin fattigdom. Fattigdomsminskning resulterar därför i ökad energiförbrukning. Många utvecklingsländer sägs dock ha mycket goda förutsättningar för utveckling av hållbara energikällor. Behovet av gemensamma program för hållbar energi betonas och det konstateras att offentliga utvecklingsmedel ensamt inte kan täcka nödvändiga investeringar på detta område. Därför framhålls att investeringar på energiområdet – som ses som potentiellt lönsamma – bör öppnas upp för givare utanför EU och andra internationella institutioner. EU sägs ha en särställning när det gäller möjligheter att främja denna typ av utvecklingssamarbete.

Livsmedelstrygghet är ytterligare ett centralt tema i grönboken. Jordbruk kopplas till såväl stora utmaningar som till potentiell tillväxt. Att kunna bedriva effektiva insatser inom jordbruk och livsmedelstrygghet som bidrar till socialt integrerande och hållbar tillväxt skulle kunna vara exempel på EU:s kapacitet att bedriva högeffektivt utvecklingssamarbete.

I uppföljningen av grönboken avser kommissionen lägga fram ett antal meddelanden, bland annat ett meddelande om en modernisering av EU:s utvecklingspolitik. Detta kommer att inkludera överväganden om det är påkallat att se över det europeiska samförståndet om utveckling.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget påverkar inte gällande svenskt regelverk eller svensk lagstiftning.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget har inga budgetära konsekvenser.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar grönboken, som tar upp viktiga frågor som biståndseffektivitet, transparens, samstämmighet, klimatförändringar, innovation, näringslivsutveckling, energiförsörjning och tryggad livsmedelsförsörjning, liksom vikten av att främja socialt integrerande ekonomisk tillväxt i utvecklingsländerna. Regeringen anser att EU:s utvecklingspolicy från 2005 fortsatt bör vara en viktig grund för EU:s utvecklingspolitik. Grönboken tar dock upp många viktiga och aktuella frågor som kan komplettera utvecklingspolicyn från 2005.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Inte kända ännu.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets ståndpunkt är ännu inte känd.

2.4 Europaparlamentets ståndpunkt ännu inte känd. Remissinstansernas ståndpunkter

Regeringen inhämtar synpunkter från berörda intressenter.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt eftersom en grönbok inte är ett förslag till rättsakt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Ej relevant.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Grönboken innehåller ett antal frågeställningar som kommissionen önskar inhämta synpunkter på från en rad intressenter. Samrådsprocessen är öppen till den 17 januari 2011. Kommissionen kommer att följa upp grönboken med ett antal meddelanden, bland annat ett meddelande om en modernisering av EU:s utvecklingspolitik.

Millenniemålen är baserade på Millenniedeklarationen som antogs vid FN:s millennietoppmöte år 2000. Millenniemålen är åtta till antalet och syftar till att halvera fattigdomen till år 2015.

De åtta millenniemålen innebär att fattigdom och hunger ska halveras, alla barn ska gå i grundskola, jämställdheten ska öka och kvinnors ställning stärkas, barnadödligheten ska minska med två tredjedelar, mödradödligheten ska minska med tre fjärdedelar, spridningen av hiv/aids, tbc, malaria och andra sjukdomar ska hejdas, en miljömässigt hållbar utveckling ska säkerställas samt att globalt samarbete genom ökat bistånd, rättvisa handelsregler och lättade skuldbördor i utvecklingsländerna ska eftersträvas.

Millenniemålen är centrala för en stor del av det utvecklingsarbete som bedrivs i världen. Ett av Sveriges svar på Millenniedeklarationen och millenniemålen är den politik för global utveckling (PGU) som antogs av riksdagen i december 2003.